

Stille daden van verzet door Van Kuijk

'Elke week kalkoen'

Eveline Brandt,
journalist

Zo zit je rustig in de collegebanken, zo vliegen de kogels je om de oren. De heer P. van Kuijk (1917) was voor de oorlog begonnen aan zijn geneeskundestudie in Leiden. In mei 1940 werd hij gemobiliseerd en naar Zeeland getransporteerd om daar een provisorische EHBO-post te bemannen. 'Op een gegeven moment trok een colonne Fransen door dat dorp in Zeeland. Duitse jachtvliegtuigen kregen hen in de smiezen en wisten een groot deel van de Franse soldaten aan flarden te schieten. Ik kon mezelf net redden door in een diepe, maar droge sloot te duiken. Het waren angstige momenten.' Net voor de universiteit werd gesloten, wist Van Kuijk in Amsterdam zijn doctoraal te halen, waarna hij zijn coassistentenschappen kon gaan lopen. 'Daarvoor waren toen geen belemmeringen.' De kans was echter groot dat hij, zodra hij arts was, subiet naar Duitsland zou worden gestuurd. Daarom hield Van Kuijk zich eerst een halfjaar schuil bij zijn ouders in Noord-

Van Kuijk: 'Ik kon mezelf redden door in een diepe, maar droge sloot te duiken'.

beeld: De Beeldredactie

Brabant. 'Totdat werd uitgevaardigd dat iedereen die na 1 april examen deed, voor de Artsenkamer moest tekenen. Op de valreep heb ik toen snel artsexamen gedaan: op 24 maart 1943.'

Hemel

Hij kon aan de slag in het Diaconessenhuis in Haarlem. 'De hemel op aarde' noemt hij het, want hij kreeg daar goed de kost. In het ziekenhuis was een afdeling voor patiënten met open tuberculose. Het personeel kreeg daarom extra rantsoenen om zelf zo gezond mogelijk te blijven. 'Elke week kalkoen', herinnert hij zich lachend. 'En absoluut geen honger.'

In Haarlem pleegde Van Kuijk ook zijn eigen, stille daden van verzet. Af en toe nam hij taken over van de radioloog. Mannen die wilden worden afgekeurd, werden door betrouwbare huisartsen soms doorgestuurd naar het Diaconessenhuis. 'Je kon dan wel een valse verklaring afgeven, maar foto's waren natuurlijk overtuigender', zegt Van Kuijk. En hij vertelt met plezier hoe hij röntgenfoto's maakte, waarbij hij met een lepel de maag van de patiënt zodanig indrukte dat er op de foto ontegenzeggelijk een ulcus leek te zitten. Lachend: 'Ja, er waren heel wat maagzweren in die tijd! Door de slechte voedingstoestand van veel mensen was dat in werkelijkheid ook zo, soms zelfs twee in één maag. Ik kon dus rustig tegen een patiënt zeggen dat hij een ulcus had. Het was het beste om hem dat ook voor te spiegelen. Dan was het risico kleiner dat het leugentje zou uitkomen.'

Nuchter

Was zijn creativiteit voor hemzelf niet gevaarlijk? 'Och', zegt hij, 'over dat soort dingen moest je gewoon niet open zijn en zeker niet opscheppen. Want als het uitkwam, werd het wel gevaarlijk. En als de patiënt zelf dacht dat hij echt een maagzweer had, kon hij ook niet opscheppen dat hij de Duitsers te slim was afgeweest.' Van Kuijk heeft nooit iemand teruggezien die hij met zijn gemanipuleerde röntgenfoto's heeft geholpen, en er nooit meer iets over gehoord. 'Maar daar deed je het ook niet voor', zegt hij direct. Waar hij het wel voor deed? Nuchter: 'Als je wat kon doen tegen de Duitsers, dan dééd je dat gewoon.'